

КАФЕДРА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС

з дисципліни «Музична естетика»

Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітня програма	Оркестрова майстерність
	Сольне інструментальне та вокальне виконавство
	Хорове та оперно-симфонічне Диригування
	Музикознавство та композиція

Курс	I
Семестр	8
ECTS	3
Аудиторних годин	32
Лекції	32
Семінари	-
Практичні	-
Індивідуальні	-
Самостійна робота	58
Семестр. контроль	Залік: 2

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Уманець Ольга Віталіївна
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/social-sciences/Umanecz.pdf
E-mail	oumanets5.10@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Музична естетика» складено відповідно до специфіки мистецької освіти та освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти. Силабус визначає обсяг знань здобувачів, алгоритм вивчення навчальної дисципліни «Музична естетика», технологію та критерії оцінювання рівня опанування навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти.

Вивчення навчальної дисципліни «Музична естетика» підпорядковане загальній меті навчання, яка полягає в підготовці високопрофесійних фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва.

Мета навчальної дисципліни «Музична естетика» полягає у забезпеченні

міждисциплінарного теоретичного та практичного фундаменту реалізації сучасним фахівцем у сфері музичного мистецтва здатності до збереження, трансляції та продукування духовних цінностей, до глибокого естетичного аналізу музичних явищ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Музична естетика» здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- основні категорії та поняття естетики;
- особливості категоріально-понятійного апарату музичної естетики;
- особливості категоріально-понятійного апарату сучасного естетичного знання;
- специфіку естетичної свідомості та естетичної діяльності;
- основні феноменологічні та онтологічні особливості мистецтва;
- закономірності еволюції музичної естетики в різноманітті естетичних поглядів і концепцій;
- проблемні аспекти сучасної музичної естетики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Музична естетика» здобувачі вищої освіти повинні **уміти:**

- оцінювати естетичні якості музичних творів різних епох, стилів і жанрів;
- застосовувати набуті знання при здійсненні музикознавчого/ виконавського аналізу творчості композиторів та конкретних музичних творів;
- аналізувати з позицій естетичного знання конкретні музичні стилі та жанри;
- співвідносити специфіку музичного мистецтва з процесами розвитку естетичного знання;
- оцінювати закономірності буття музичного мистецтва з позицій естетичного знання;
- співвідносити виконавську концепцію твору з естетичними настановами відповідної епохи.

Вивчення навчальної дисципліни «Музична естетика» забезпечує формування **інтегральної компетентності** – здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань із теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Вивчення навчальної дисципліни «Музична естетика» спрямовано на формування таких загальних компетентностей:

- **ЗК1.** Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
- **ЗК2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК4.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- **ЗК7.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК9.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- **ЗК12.** Здатність працювати автономно.
- **ЗК14.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- **ЗК15.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК17.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Вивчення навчальної дисципліни «Громадянська освіта» спрямоване на формування таких спеціальних компетентностей:

- **СК2.** Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
- **СК3.** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- **СК4.** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;
- **СК6.** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності;
- **СК7.** Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- **СК11.** Здатність оперувати професійною термінологією.
- **СК12.** Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.
- **СК13.** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- **СК15.** Здатність здійснювати редакторську / менеджерську / лекторську / аранжувальну / звукорежисерську діяльність у сфері музичного мистецтва.
- **СК16.** Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
- **СК17.** Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
- **СК18.** Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на формування таких програмних результатів навчання:

- **ПРН4.** Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

- **ПРН5.** Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

- **ПРН6.** Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

- **ПРН7.** Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

- **ПРН8.** Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

- **ПРН11.** Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській /менеджерській /лекторській /звукорежисерській практичній діяльності.

- **ПРН12.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

- **ПРН15.** Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

- **ПРН17.** Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем

Тема 1. Естетика як наука.

Тема 2. Категорії естетики.

Тема 3. Естетична свідомість та естетична діяльність.

Тема 4. Мистецтво як естетичний феномен. Художній образ.

Тема 5. Антична музична естетика.

Тема 6. Музична естетика Середньовіччя.

Тема 7. Музична естетика епохи Відродження.

Тема 8. Естетичні теорії Нового часу. Естетика бароко та класицизму

Тема 9. Музична естетика 19 ст. Естетика романтизму, імпресіонізму, реалізму.

Тема 10. Музична естетика 20 ст. Модернізм і постмодернізм.

Тема 11. Категорії музичної естетики в контексті сучасного естетичного знання: зміст і форма, музичне мислення, музична мова, стиль і жанр, хронотоп, художній образ.

Тема 12. Проблеми музичної естетики на межі ХХ-ХХІ ст.

Форми та технології навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують лекційні заняття. У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни. Здобувачі виконують запропоновані завдання. Застосовується особистісно-орієнтована технологія навчання, а також наскрізний, поступальний підходи та підхід «навчання через участь», який передбачає моделювання практичних ситуацій у процесі навчання.

Навчальні ресурси

Навчання проводиться за допомогою сервісів Google Meet, Google Forms, Google Drive, Google Таблиці, Документи Google. Користування сервісами безкоштовне на основі ліцензії Cloud Identity Free Edition. Для забезпечення освітнього процесу використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle. Користування платформою безкоштовне на основі ліцензії GNU General Public License.

Організація контролю знань і критерії оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Музична естетика»

Контроль успішності студентів із навчальної дисципліни «Музична естетика» здійснюється в таких формах:

1. **Контрольні роботи** – 2 контрольні роботи у формі тестів:

- контрольна робота № 1 охоплює матеріал тем 1–4 («Естетика як наука», «Категорії естетики», «Естетична свідомість та естетична діяльність», «Мистецтво як естетичний феномен. Художній образ»), контрольна робота № 1 проводиться протягом тижня після лекції на тему 4 в узгоджений зі студентами час;

- контрольна робота № 2 охоплює матеріал тем 5–10 («Антична музична естетика», «Музична естетика Середньовіччя», «Музична естетика епохи Відродження», «Естетичні теорії Нового часу. Естетика бароко та класицизму», «Музична естетика XIX ст. Естетика романтизму, імпресіонізму, реалізму», «Музична естетика XX ст. Модернізм і постмодернізм»), контрольна робота № 2 проводиться протягом тижня після лекції на тему 10 в узгоджений зі студентами час;

- за відсутності технічних умов для складання студентами контрольних робіт у визначений термін, контрольні роботи проводяться в індивідуальному порядку в узгоджений зі студентами час.

Кожна з контрольних робіт складається із 20 питань, кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бали. Максимальна оцінка за 2 контрольні роботи - 80 балів.

2. **Есе:** протягом семестру виконується 2 есе: одне есе – за тематикою, запропонованою до тем 1-10; одне есе – за тематикою, запропонованою до тем 11–12. Максимальна оцінка за кожне есе – 10 балів, максимальна оцінка за 2 есе – 20 балів.

Есе передбачає опанування додаткової літератури, самостійне та креативне викладення думок, критичність мислення, аргументованість висновків. Обсяг есе 5–7 сторінок. Структура есе: постановка питання, актуальність звернення до обраної тематики, виклад основного матеріалу, висновки, список джерел (5-7), оформлення тексту есе – шрифт Times New Roman, кегль – 14, поля – 2 см з усіх боків, міжрядковий інтервал – 1, 5. Есе складаються протягом опанування відповідних тем, не пізніше 5 днів по закінченню лекційного курсу.

Критерії оцінювання есе:

- повнота опанування запропонованої додаткової літератури;
- креативність осмислення проблематики;

- опанування додаткових джерел, які демонструють здатність студента до самостійного пошуку інформації;
- рівень вивчення та критичного аналізу джерел за темою есе;
- рівень осмислення динаміки наукового опанування досліджуваної проблеми та стану її сучасної розробки;
- рівень обґрунтованості, аргументованості думок;
- рівень узагальнення результатів, їх обґрунтування та висновків;
- рівень обґрунтованості й аргументованості думок щодо практичного значення питання, яке висвітлюється;
- рівень оформлення списку джерел.

Шкала оцінювання есе:

10 балів – структуроване, систематизоване, творче викладення матеріалу із відповідним застосуванням категоріально-понятійного апарату; повнота обґрунтування актуальності есе; високий рівень критичного мислення, обґрунтованості, аргументованості, самостійності та лаконічності думок; самостійність і обґрунтованість висновків; опанування додаткової літератури та залучення самостійно підібраних джерел з означеної проблематики (10 і більше джерел, які відповідають проблематиці та залучені у висвітлення питань); дотримання обсягів роботи та термінів виконання, норм академічної доброчесності, правил цитування, бібліографічних норм (ДСТУ 8302:2015).

9-8 балів – частково структуроване викладення матеріалу із частковим застосуванням категоріально-понятійного апарату навчальної дисципліни; часткове обґрунтування актуальності есе; часткова самостійність і обґрунтованість висновків; опанування додаткової (зокрема сучасної) літератури з обраної проблематики (7-9 джерел); незначні порушення термінів виконання роботи; часткове дотримання норм академічної доброчесності, певні порушення правил цитування та дотримання бібліографічних норм.

7-6 балів – часткове дотримання структури есе; неповна відповідність застосування категоріально-понятійного апарату навчальної дисципліни; суттєві недоліки обґрунтування актуальності есе; часткова самостійність і обґрунтованість висновків; обмежений обсяг опанування додаткової літератури з обраної проблематики (до 7 джерел), відсутність опори на сучасні дослідження з обраної проблематики; недотримання обсягів і термінів виконання роботи; порушення норм академічної доброчесності, певні порушення правил цитування та дотримання бібліографічних норм.

5-4 бали – недотримання структури есе та настанов щодо оформлення; невідповідність основного матеріалу та висновків; несамотійність висвітлення питання, необґрунтованість висновків; наявність автоматично копійованого матеріалу; відсутність опори на додаткові джерела; суттєві порушення термінів виконання роботи; значні порушення правил цитування та дотримання бібліографічних норм.

1-3 бал – невідповідність змісту роботи заявленій темі; безсистемне викладення матеріалу; несамотійність висвітлення заявленої проблематики; перевага автоматично копійованого матеріалу; відсутність висновків; дуже значні порушення обсягів роботи; опора на джерела науково-популярного характеру та

відсутність опори на наукові дослідження; недотримання правил цитування, недотримання бібліографічних норм.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	Національна шкала	ECTS шкала
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно	FX
1–34	Незадовільно	F

Критерії оцінювання знань

Залік (диференційований залік) – це форма семестрового контролю результатів навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за всіма видами робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

90-100-A-відмінно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на високому рівні та постійно поновлює їх; оволодів професійною термінологією; чітко розуміє логічні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами; опрацьовує матеріал на творчому рівні та використовує певний обсяг позапрограмного матеріалу; виконує стандартні завдання та деякі завдання підвищеної складності; самостійно працює із додатковим матеріалом навчальної дисципліни.

82-89-B-добре. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на достатньому рівні; володіє професійною термінологією; робить узагальнення, іноді наводить власні висновки; знаходить логічні зв'язки між окремими темами дисципліни; виконує стандартні завдання з незначними помилками, які може самостійно виправити.

75-81-C-добре. Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності; вміє пояснити положення виконаних завдань.

64-74-D-задовільно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на середньому рівні; знає професійну термінологію, може дати визначення майже усіх термінів; виконує стандартні завдання з незначними помилками, які може самостійно пояснити; не виявляє самостійного творчого мислення та ініціативи під час навчальних занять.

60-63-E-задовільно. Здобувач має певні знання, передбачені програмою навчальної дисципліни; із труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань; виконання контрольних завдань значно формалізовано.

35-59-FX-незадовільно (із можливістю повторного складання). Здобувач

володіє теоретичними знаннями навчального курсу на початковому рівні; знає професійну термінологію, може дати визначення лише деяких термінів, пояснює їх спрощено; виконує стандартні завдання з грубими помилками; не виявляє пізнавального інтересу до навчальної дисципліни; працює безсистемно; виконує тільки окремі завдання.

1-34-F-незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни; знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних науково-комунікативних заходах, ознайомлення з сучасними практичними, методичними, науковими розробками.

Політика навчальної дисципліни

Викладання дисципліни відповідає вимогам Положення Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського «Про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського».

Рекомендовані джерела

1. Естетика: навчальний посібник / за ред. Л. В. Анучиної, В. М. Пивоварова, О. В. Уманець. Харків: Право. 2022. 284 с.
2. Естетика: навчальний посібник / за ред. Л. Б. Мартиненко. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 137 с.
3. Естетика: підручник / заг. ред. Л. Т. Левчук. Київ: Вища школа. 2010. 520 с.
4. Естетика мистецтва: навчальний посібник / Уклад. Л. Б. Мартиненко, О. В. Гончарова. Умань: ВПЦ «Візаві». 2019. 272 с.
5. Культурологічні виміри актуальних проблем мистецтва: колективна монографія / за заг. ред. проф. Т. І. Андрущенко. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 252 с.
6. Мовчан В. С. Естетика: навчальний посібник. Київ: Знання. 2011. 527 с.
7. Музична естетика античного світу / Авт. передм. О. Ф. Лосев. Київ: Музична Україна. 1974. 217 с.
8. Музична естетика західноєвропейського Середньовіччя / упор. В. Шестаков. Київ: Музична Україна. 1976. 264 с.
9. Сморгж Л. О. Естетика: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2005. 334 с.

10. Татаркевич В. Історія шести понять. Київ: Юніверс. 2001. 368 с.

Додаткова

1. Адорно Т. Теорія естетики. Київ: Основ. 2002. 518 с.
2. Андросова Д. В., Маркова О. М. Музична естетика – філософія музики: генеза та актуальна сучасність музикознавства. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва* : наук. журнал. 2022. № 3. С. 162–168.
3. Арістотель. Поетика. Харків: Фоліо. 2018. 160 с.
4. Безугла Р. І. Гламур у контексті класичних естетичних категорій та паракатегорій некласичної естетики. *Art and Design*. 2019. № 2. С. 42-51. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/14672/1/artdes_2019_N2_P042-051.pdf
5. Гейко С. Іронія в трансформаціях модернізму та постмодернізму. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2008. № 5. С. 42–52.
6. Гоменюк С. Г. Музичний хронотоп: предмет і явище. Типологія форм часопросторової організації в авангардній музиці: автореф. дис ...канд. мистецтвознавства; 17.00.01. Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. 2006. 22 с.
7. Гуменюк Т. Філософсько-методологічні засади музичної естетики. *Культурологічна думка*. 2010. № 2. С. 36–43.
8. Гусева Г. Поняття музикальності у музичній естетиці ХІХ – початку ХХ ст. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка*. 2015. Вип. 36. С. 253-261.
9. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; пре. з англ. В. Шовкун; наук. ред. пер. О. Шевченко. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи». 2003. 503 с.
10. Жалейко Д. М. Ціннісна трансформація та семантичний простір кітч у музичній практиці ХХ – початку ХХІ століть. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2020. Вип. 56. С. 213–237.
11. Козаренко О. Національна музична мова в дискурсі постмодернізму. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія: Мистецтвознавство. 1999. № 2. С. 9–16.
12. Коханик І. Інтертекстуальність та проблема стильової єдності музичного твору. *Київське музикознавство. Текст музичного твору: практика і теорія*. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, КДВМУ ім. Р. Глієра. 2001. Вип. 7. С. 90–96.
13. Лігус О. М., Лігус В. О. Проблема стилю в музикознавчих дослідженнях: досвід систематизації. *Young Scientist*. 2018. № 1 (53). С. 673–676.
14. Література. Теорія. Методологія: Пер. с польськ. С. Яковенка / Упор. і наук. ред. Д. Уліцької. Київ: Вид. дім «Київо-Могилянська академія». 2006. 543 с. С. 333–413.
15. Мережко Ю., Румянцева С. Художній смак як наукова дефініція: філософсько-історичний аспект. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 1–2 (20–21). С. 255–266.

16. Москаленко В. Музичний твір як текст. *Київське музикознавство. Текст музичного твору: практика і теорія*. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, КДВМУ ім. Р. Глієра. 2001. Вип. 7. С. 3–10.
17. Муха О. Я. Формування неklasичних категорій естетики для оцінювання сучасного мистецтва. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Науково-практичний журнал. 2018. Вип. 21. С. 57–60. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11406/Mukha%20O%20Ya.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
18. Назаренко Н. В., Шелупахіна Т. В. Еволюція музично-естетичних ідей в історії європейської культури: від Античності до Нового часу URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17833/1/2.pdf>
19. Овсяннікова-Трель О. А. «Нова простота» як системний жанрово-стильовий феномен в сучасному музичному мистецтві : монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2021. 448 с.
20. Очеретовська Н. Віденські класики як творці музично-комічного. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2012. Вип. 35. С. 181–189.
21. Очеретовська Н. До проблеми взаємодії змісту та форми музичного твору. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2012. Вип. 34. С. 183–194.
22. П'ятницька-Позднякова І. Музичне мовлення в семіотичному дискурсі сучасності. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2015. Вип. 42. С. 22–35.
23. Пясковський І. Феноменологія музичного мислення. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. Київ, 2000. Вип. 7 : Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття. С. 46–56.
24. Самойленко О. І. Музичне мислення як інтерпретативний феномен та предмет музикознавчої герменевтики. *Музичне мистецтво і культура : науковий вісник Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової*. Одеса: Друкарський дім. 2017. Вип. 25. С. 206–214.
25. Самойленко О. І. Музично-мовна свідомість як історичний та психологічний феномен: творчі конекції і теоретичні пролонгації. Нові віхи розвитку культури і мистецтва у ХХІ столітті: колективна монографія / за заг. ред. О. І. Самойленко. Львів-Торунь: ЛігаПрес, 2021/2022. С. 1–22.
26. Стрехалюк А. О. До питання генези та розвитку категорії піднесеного: актуалізація проблеми. *Наукові записки НаУКМА*. 2011. Т. 115. С. 12–17.
27. Уманець О. В. Кітч у просторі культури ХХ-ХХІ ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 47. Т. 4. С. 60–65. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/47_2022/part_4/10.pdf
28. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. Київ: Заповіт. 1998. 368 с.
29. Юхимик Ю. В. Гламур: симулятивний феномен сучасності. *Єдність навчання і наукових досліджень - головний принцип університету: зб. наук. праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2012 р.* Київ: Вид-во НПУ

ім. М. П. Драгоманова, 2013. С. 325–327. URL:
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4965/Juhimik.pdf?sequence=1>